

NOTAT

Opsummering af indsatsområder i udvikling af Kofoedsminde

Kofoedsminde er Danmarks eneste institution med sikrede afdelinger for kriminelle voksne udviklingshæmmede. Ændring i beboernes sammensætning, udvikling i de kommunikationsmidler beboerne betjener sig af, samt beboernes adgang til at erhverve sig effekter af enhver art, gennem handel på internettet gør det stadig vanskeligere for Kofoedsminde på en gang at arbejde pædagogisk med beboerne, at skabe et sikkert arbejdsmiljø for medarbejderne og at forhindre beboerne i at rømme til fare for de nære omgivelser.

Region Sjælland anmoder derfor Social-, Børne- og Integrationsministeren om at ændre de regler der gælder for magtanvendelse på Kofoedsminde, så der i arbejdet med kriminelle voksne udviklingshæmmede fastsættes de sammen regler for at skabe sikkerhed, som er fastsat for arbejdet i de sikrede afdelinger på døgninstitutioner for børn og unge. (BEK nr. 18 af 15/01/2013)

Baggrund

Kofoedsmindes sikrede afdelinger har siden 2009 fået 10 påbud fra Arbejdstilsynet, der ikke har fundet, at arbejdet var planlagt, tilrettelagt og udført sikkerheds- og sundhedsforsvarligt for medarbejderne. Påbudene har haft baggrund i konstaterede problemer med vold, trusler om vold og traumatiske hændelser.

Region Sjælland har klaget til Arbejdsmiljøklagenævnet over det principielle i, at alle beboere på Kofoedsminde, uanset hvad de konkret er dømt for, i Arbejdstilsynets afgørelser anses for at være farlige, dvs. tilhøre kategorien *beboere med kendt voldelig adfærd*. Arbejdsmiljøklagenævnet traf afgørelse i sagen, der gav Arbejdstilsynet medhold, men samtidig præciserede at krav om et sikkerheds- og sundhedsforsvarligt arbejde ikke i enhver situation udelukker alenearbejde.

Samtidig er der sket en stigning i antallet af rømninger fra Kofoedsminde. Fra et niveau i 2011 med 3 rømninger på et år, er der sket en stigning til 14 rømninger i 2012. I 2013 er der til dato sket 8 rømninger. Navnlig de seneste to rømninger fra oktober 2013 er fulgt tæt af pressen, der fokuserer på den usikkerhed, rømningerne skaber i Kofoedsmindes nære omgivelser.

Dato: 29. november 2013

Brevid: 2209907

Socialafdelingen
Alléen 15
4180 Sorø

Tlf.: 70 15 50 00
Dir .tlf.: 57 87 57 05

socialomraadet@regionsjaelland.dk
ck@regionsjaelland.dk

www.regionsjaelland.dk

De voksende problemer med at skabe sikkerhed på og omkring Kofoedsminde, var i juni 2013 anledning til, at Region Sjælland igangsatte et udviklingsprojekt, hvis opgave var at gentænke arbejdets tilrettelæggelse på en måde, der balancerer på den ene side til hensynet til medarbejdere og naboers sikkerhed og på den anden side beboernes retssikkerhed. Social-, Børne- og Integrationsministeriet blev i skrivelse af 13. august 2013 orienteret om projektets igangsættelse.

Udviklingsprojektet er gennemført af en projektgruppe sammensat af ledelsesrepræsentanter, sikkerhedsleder, arbejdsmiljø-/tillidsrepræsentant fra Kofoedsminde samt relevante videnspersoner fra Region Sjællands administration. Endvidere har projektet haft tilknyttet ekspertbistand til risikovurdering af beboere. Styregruppen for udviklingsprojektet udgøres af ledelsen på Kofoedsminde samt ledelsen af det samlede socialområde i Region Sjælland.

MED-udvalget på Kofoedsminde har løbende været involveret i udviklingsprojektet, og der har været gennemført møde med følgegruppe sammensat af repræsentanter fra SL, FOA og 3F. Tilsvarende har Arbejdstilsynet været involveret i projektet.

Udviklingsprojektets indsatsområder

1) Individuel risikovurdering gør det ikke muligt at foretage en opdeling af beboere, der gradbøjer den risiko beboerne udgør for medarbejdere og omgivende samfunds sikkerhed

En opgave for udviklingsprojektet var at opstille kriterier for, hvilke beboere på Kofoedsminde der med rimelighed kan siges, at falde i kategorien *beboere med kendt voldelig adfærd* og hvilke beboere, der ikke falder i kategorien. Projektets grundtanke var at opdele beboerne, så kun de beboere der tilhører kategorien *beboere med kendt voldelig adfærd* skulle omfattes af særlige sikkerhedsprocedurer.

Som metode til at løse opgaven blev projektet tilknyttet ekspertbistand fra Sikringen, der til brug for estimering af patienternes tilbøjelighed til at begå vold, arbejder med den evidensbaserede metode til individuel risikovurdering *HCR-20* (Historical, Clinical, Riskmanagement). *HCR-20* er en struktureret klinisk metode, der anvender 20 risikofaktorer til at identificerer tidligere (historiske), aktuelle (kliniske) og fremtidige (risikohåndtering) problemområder hos den undersøgte. Undersøgelsen vurderer tilstedeværelse og aktuel relevans af hver enkelt risikofaktor og giver i en samlet risikovurdering, vurdering af hvilken type vold der er risiko for at den undersøgte begår, mod hvilke personer, af hvilke årsager og under hvilke omstændigheder. Endvidere gives en vurdering af, hvilken form for støtte der skal til at forebygge risikoen for fremtidig voldsadfærd.

Undersøgelsen af beboerne på Kofoedsminde foregik ved, at to beboere, der på forhånd var skønnet ikke at udgøre en sikkerhedsrisiko, blev vurderet efter *HCR-20*. Begge beboere viste at udgøre en sikkerhedsrisiko. På den baggrund blev projektets grundtanke om at opdele beboeren i to kategorier opgivet. Der var ikke grundlag for at hævde, at en andel af beboerne på de sikrede afdelinger ikke tilhører kategorien af *beboere med kendt voldelig adfærd*.

Kofoedsminde anvender imidlertid fortsat *HCR-20* til risikohåndtering, dvs. tilrettelæggelse af indsatsen overfor den enkelte beboer med størst mulig sikkerhed for øje.

2) Det socialpædagogiske miljø på Kofoedsminde skal udvikles, så der for beboerne skabes en klar, tydelig og overskuelig struktur i dagligdagen.

I projektet blev der foretaget en gennemgang af hverdagen på de sikrede afdelinger, med det formål, at identificere de situationer hvor risiko for vold og trusler om vold er størst. Gennemgangen viser, at risikoen er størst i situationer, hvor det er uklart for beboerne hvad de har at rette sig efter. Denne problemstilling bekræftes også af de gennemførte HCR-20 risikovurderinger.

Et centralt problemområde, når det gælder uklarhed om rammer, er tilrettelæggelse af beboernes udgange fra Kofoedsminde. Planlægning af udgange er hidtil foregået ad hoc og ved løbende afvejning af den enkelte beboers ønsker, overfor de muligheder der er for at frigøre personale til udgang. Ordningen viser sig, trods hensigt om det modsatte, at skabe frustration hos beboerne, der som en del af deres problematik har vanskeligt ved behovsudsætte og håndtere, at deres ønsker ikke kan opfyldes. Som konsekvens heraf er det besluttet at skemalægge beboernes udgang fra Kofoedsminde og at fjerne kompetence til træffe aftaler om udgange fra de ledere/medarbejder, der har den daglige kontakt med beboerne og derved fjerne det konflikttema, som udgange udgør.

Et andet problemområde, hvor usikkerhed om rammer skaber konflikt, er døgnets rytme. Det er konflikt skabende, når medarbejderne griber ind overfor beboere, der i de sene aftentimer og om natten har en adfærd, der skaber uro på afdelingerne. En nødvendig intervention vurderes i denne sammenhæng at være mulighed for at låse til beboernes værelser om natten og herved sikre, at der skabes en rytme i døgnets rytme, hvor beboerne får sovet om natten og er udhvilede til de aktiviteter, de deltager i om dagen. Dette vurderes både at give fordel for beboernes livskvalitet og at øge sikkerheden i arbejdet med beboerne

Lov om kriminalpræventive indsatser giver mulighed for at låse en beboers værelse for natten, når der er risiko for, at beboeren ellers vil undvige. Det vurderes ikke at være tilstrækkeligt på Kofoedsminde, hvor der er behov for at kunne aflåse beboernes værelser for at sikre at ordensbestemmelser overholdes eller at sikkerhedshensyn iagttages. Der efterspørges derfor et lovgrundlag svarende til § 19 i bekendtgørelsen om døgninstitutioner for børn og unge – sikrede afdelinger, der netop giver mulighed for at låse for natten af ordens- og sikkerhedshensyn.

3) Beboerne skal have lettere adgang til at komme ud i det fri på Kofoedsminde

Beboernes adgang til ledsaget udgang uden for Kofoedsminde vil blive skemalagt, som led i udvikling af et socialpædagogisk miljø, der skaber overskuelighed i hverdagen. Ledsaget udgang er imidlertid, med den eksisterende fysiske afgrænsning af det sikrede område, den eneste mulighed en del af beboerne har for at komme ud og trække frisk luft. Ikke ved alle sikrede afdelinger er der have- og gårdanlæg, der giver beboerne mulighed for spontant at komme udendørs.

Da mulighed for spontant at komme udendørs imidlertid anses for væsentlig, vurderes pt. mulighed for at indhegne et større og sammenhængende udeareal på Kofoedsminde. Indhegningen skal, ud over mulighed for spontant at komme udendørs, give mulighed for, at flere aktiviteter kan foregå inden for det sikrede område. I sammenhæng med indhegningen kan der etableres en kiosk, der kan opfylde beboernes behov for daglige fornødenheder.

Indhegning af et større og sammenhængende udeareal, der giver beboerne mulighed for at komme udendørs uden at skulle på udgang, vurderes endvidere, at kunne reducere den sikkerhedsrisiko som beboeres rømning fra Kofoedsminde udgør for de nære omgivelser. Af 25 rømninger inden for de seneste 3 år er 24 rømninger sket i forbindelse med udgang. Samtidig reduceres sikkerhedsrisiko for medarbejderne, der under udgang har til opgave at forhindre rømninger.

Sikkerhedshegn rundt om de bygninger på Kofoedsminde, der huser de sikrede afdelinger vil endeligt kunne reducere den sikkerhedsrisiko der er forbundet med, at ulovlige effekter afleveres til beboerne, når vinduerne i forbindelse med udluftning mv. står åbne.

4) Ulovlige effekter på Kofoedsminde udgør en sikkerhedsrisiko for medarbejdernes sikkerhed og for, at beboere rømmer fra Kofoedsminde

Det er et tiltagende problem på Kofoedsminde at beboerne er i besiddelse af ulovlige effekter. Problemet er flersidigt. For det første kan ulovlige effekter som knive eller slagvåben i sig selv udgøre en sikkerhedsrisiko for medarbejderne. For det andet øger det risikoen for medarbejderne, når de har til opgave at konfiskere effekter, der ifølge de enkelte beboeres dom er ulovlige at være i besiddelse af, fx tændstikker for en beboer, der er dømt for brandstiftelse eller udstyr, der giver adgang til internettet for beboer, der er dømt for pædofili. For det tredje er det forbundet med sikkerhedsrisiko, når beboere ulovligt kan komme i besiddelse af euforiserende stoffer, både fordi beboernes adfærd under stofpåvirkning er uforudsigelig og fordi tilstedeværelse af stoffer skaber konflikter imellem beboere, der handler med hinanden. Udviklingsprojektet peger på to væsentlige årsager til det tiltagende problem med ulovlige effekter på Kofoedsminde.

Den ene årsag er, at andelen af beboere, der intelligensmæssigt ligger i den øvre ende af Kofoedsmindes målgruppe er blevet større. Det betyder, at de har ressourcer til på forskellig vis at arrangere at ulovlige effekter smugles ind på Kofoedsminde. Fx ved at aftale med besøgende, hvad de skal medbringe. Medvirkende hertil er, at beboere på Kofoedsminde generelt har fri adgang til kommunikationsmidler som telefon og computer og kan ringe/ skrive til personer uden for Kofoedsminde.

Kombinationen af den lette adgang til kommunikationsmidler og beboere, der har ressourcer til at benytte dem, bidrager også til forklaring af det stigende antal rømninger fra Kofoedsminde. I flere tilfælde er rømninger gennemført ved, at det på forhånd er aftalt, at personer uden for Kofoedsminde hjælper med at gennemføre rømningerne. Fx stod der ved en beboers rømning i oktober 2013 en bil klar, uden for Kofoedsminde, klar til at køre med beboeren da beboeren løb fra sine ledsagere. Samme beboer formåede et par dage senere at begrunde sin flugt på TV, hvor beboeren havde truffet aftale med en journalist om at interview kunne gennemføres på mobiltelefon med billeder, ligeledes optaget på mobiltelefon ved en besøgende til beboeren.

Den anden væsentlige årsag til det tiltagende problem med ulovlige effekter på Kofoedsminde, er beboernes adgang til at benytte kommunikationsmidler kombineret med muligheden for at købe på internettet, og få det købte leveret i breve og pakker.

Kofoedsminde tager de beføjelser i anvendelse, som love om kriminalpræventive sociale indsatser giver til for at indskrænke beboernes adgang til internet og telefon, til at undersøge opholdsrum og ejendele og at inddrage beboeres effekter, når det skønnes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn. Dette vurderes imidlertid ikke at være tilstrækkeligt.

I tillæg hertil efterspørges et lovgrundlag, der giver Kofoedsminde mulighed for at sikre orden og sikkerhed ved at føre kontrol med beboernes brevveksling og at personundersøge beboere, når der er grund til at antage, at en beboers besiddelse af ulovlige effekter betyder, at ordensbestemmelser ikke kan overholdes eller sikkerhedshensyn ikke kan iagttages. Der efterspørges således et lovgrundlag svarende til §§ 22 til 28 i bekendtgørelsen om døgninstitutioner for børn og unge – sikrede afdelinger.

5) Kofoedsminde mangler mulighed for i kortere perioder at isolere beboere i affekt

På Kofoedsminde er der beboere, hvis reaktioner kan blive endog meget voldsomme. I affekt udgør de en betydelig sikkerhedsrisiko både for dem selv, andre beboere og medarbejdere. I særlige situationer eskaleres konflikter, så det, der i udgangspunktet drejer sig om en enkelt beboer, trækker flere beboere med sig. Der er tale om situationer, der, når de kommer ud af kontrol, er til fare både for beboere og medarbejdere og som eftervirkning har den konsekvens, at svage beboere ikke tør komme til stede på fællesarealerne, men trækker sig tilbage på deres værelser. Det vurderes at Kofoedsminde i sådanne situationer mangler mulighed for i en kortere periode at isolere en beboer, der er voldsomt udadreagerende og til fare for sine omgivelser, i et rum, hvor beboere ikke er til fare for sig selv.

Der efterspørges et lovgrundlag der i kortere perioder giver Kofoedsminde mulighed for at anbringe en beboer i et sikringsrum. Konkret efterspørges et lovgrundlag svarende til § 20 i bekendtgørelsen om døgninstitutioner for børn og unge – sikrede afdelinger, der giver mulighed for i op til 2 timer at anbringe en beboer i et sikringsrum.

Sammenfattende anmodning om regelændring

Sammenfattende skal Region Sjælland anmode om, at Social-, Børne- og Integrationsministeren ændrer de regler der gælder for magtanvendelse på Kofoedsminde, så Kofoedsminde kan drives efter de samme bestemmelser, som er gældende for døgninstitutioner for børn og unge – i sikrede afdelinger (BEK nr. 18 af 15/01/2013, kapital 3)